Algot Untola som lärare i Vintturi

Författaren Algot Untola (1868–1918) arbetade som lärare vid skolan i Vintturi i Kaustby i början av 1900-talet. Han blev också känd under flera författarnamn, bland annat Maiju Lassila, Irmari Rantamala och kåsören Liisan-Antti, under vilket han skrev skarpa och omtyckta kåserier i tidningen *Kokkola*.

Untola väckte uppmärksamhet redan genom sitt yttre. Han beskrevs som en medellång man med kraftig mustasch och ett litet hakskägg. Ofta sågs han raskt promenera mellan Vintturi och Kaustby kyrkby för att hämta sin post, som bestod av tidningar och brev.

I Vintturi minns man framför allt Untola som en aktiv och engagerad lärare. Han introducerade nya kulturaktiviteter genom att grunda en amatörteatergrupp som lockade många bybor. Repetitionerna syftade till att sätta upp en pjäs inför vårens kvällsfest. Byborna uppskattade sin lärare, som också deltog ivrigt i gemensamma tillställningar, familjefester och till och med stora bröllop.

Untolas litterära arbete väckte stort intresse. Man visste att han skrev flitigt på sin skrivmaskin om nätterna, och i byn berättades att han höll på med en ny bok. Samtidigt spreds rykten om att romanens gestalter byggde på personer från Vintturi. Hans kåserier i tidningarna var redan då välkända och lästes med stort intresse.

Untola omgavs också av ett visst mått av mystik. Hans hustru och hennes två söner besökte emellanåt Vintturi, och i byn gick rykten om att hon hade ryskt ursprung eller talade ryska. I verkligheten var hustrun den finska Olga Jasinski. I det politiska klimat som rådde väckte detta misstänksamhet, och ett klagomål lämnades in till skolans direktion. Byborna försvarade dock sin lärare, som de ansåg vara en flitig och inspirerande pedagog samt en uppskattad medlem av gemenskapen.

Innan han blev författare på heltid var Untola även politiskt verksam som valtalare för Finska partiet. Hans politiska tal väckte ibland starka reaktioner. Vid ett tillfälle avbröt en åhörare honom genom att ropa: *"Nu har du gubbe, ljugit tillräckligt länge redan!"* Händelsen har levt kvar i den lokala berättartraditionen. För sin samtid var Untola nära förknippad med den finsknationella rörelsen.

År 1918, i efterdyningarna av det finska inbördeskriget, greps Untola. Han anklagades för uppvigling efter att ha skrivit i tidningen *Työmies*. I maj 1918 fördes han som fånge mot Sveaborg, men dödades under transporten. Han sköts och föll i havet.

Trots sin tragiska död lämnade Algot Untola ett bestående avtryck i den finländska litteraturen. Hans verk, såsom *Tulitikkuja lainaamassa*, *Ikiliikkuja* och *Luonnonlapsia*, har förblivit omtyckta från generation till generation. Flera av hans romaner har filmatiserats, och hans pjäser spelas fortfarande av både professionella teatrar och amatörteatrar.

I detta museum visas Algot Untolas egentillverkade skrivbord. I Vintturi byagård finns också en samling böcker som donerats av Untola. Det var vid detta skrivbord han skapade de litterära verk vars inflytande lever kvar än i dag.